

Lieve Vrouw Bakker, kiender en kleinkiender
Femilie en vrunden

Beste Meensken,

Vandaege nemen we veurgoed ofscheid van Martinus Bakker. Now is elk meenske uniek, mar Martinus Bakker was toch wel een hiel biezunder meenske, ondaanks zien bescheiden aord.

Zien meniere van leven, mar ok zien meniere van ofscheid nemen hebben diepe indrok op oons maekt. Tot et aende toe bleef hi'j himzels. Hi'j verleur zien weerdighied en zien humor niet. De meniere waarop hi'j en Bettie tegere mit zien ziek wezen ommevangen verdient oons diepste respekt. Ze zaggen de feiten onder ogen en ze praotten d'r mit heur naosten eupen en eerlik over.

Ze hadden et tegere nog zo naor et zin in Westervelde, ok al was hi'j in de veurzommer van 1994 al een lange kwiet raekt. Hi'j leut doe de kop niet hangen, mar perbeerde tegere mit Bettie alles d'r nog van te maeken. En de berichten uut et ziekenhuus weren doe positief. Ze maekten alderdeegst veurig jaor nog twie vekaansiereizen naor Portugal. Toch sleug de ziekte veur een twiede keer toe. Et was de keuze van Martinus - weer in goed overleg mit Bettie - dat hi'j gien levensverlengende behandelings hebben wol, as hi'j toch niet weer beter kon. Doe hi'j veur de laeste keer bi'j de longarts, dokter Kraan kwam en ofscheid van him nam, zee hi'j op zien eigen meniere: "Ja, jow kun et ok niet helpen, dat et verkeerd oflopt." Hi'j verlöst zien humor niet, want as de huusdokter een keer langs komt zegt hi'j: "Now ik hoeve de elfstedentocht van et jaor niet meer te rieden, want die hebbe ik in 1956 al reden." En mit legt hi'j et krusien van de Elfstedentocht op et klied.

Ziek wezen, beparkings in je leven accepteren, dat was nog tot daor an toe, mar et leven moet wel leefber blieven was de levensopvatting van Martinus en Bettie Bakker. Ok al konnen ze beide altied van de kleine dingen in et leven genieten. Luuster mar es naor et citaot uut et volgende riempien van Jouk:

Bliede wezen
dat is elke morgen
fleurig opstaon;
naor je wark gaon
zonder zorgen;
en in kleine dingen
grote Wonderen lezen!

De middag dat Martinus Bakker mi'j vertelde dat hi'j niet weer beter kon en doe we ok over vandaege praot hebben, hebben we toegeliekertied ok naor de voegels buten keken. D'r zatten een specht en alderhaande soorten mezen bi'j et voegelvoer. Zo mit 'n drienend hebben we een hiel posien naor de voegelwereld keken. Dat waren dingen waar as hi'j en Bettie oge veur hadden en waar ze van geneuten.

Staorigan gong et de laeste weken muuliker, mar de hielten

zette hi'j him schrap om toch niet in bedde liggen te blieden, mar in de kleren en in de stoel te kommen. Mar veurige weke lokte et niet meer. Et wodde onverwaachs een stok minder.

Na o een misse dag en een goeie naacht, daor as hi'j uren mit Bettie praot het, kwam zien bescheid: "Et is goed west. Now hoeft et veur mi'j niet langer." Hi'j het op een rustige maniere van iederiene ofscheid neumen en hi'j maekte him klaor veur et naoderende aende. Veur elk had hi'j een goed woord en zien humor bleef tot de laeste dag toe bi'j him. De kiender en de kleinkiender weren dichte bi'j him in die laeste weke. Een grote riekdom veur iene die zels ienigst kiend was, en die naost de eigen kiender en de antrouwde kiender zeuven kleinkiender hadde. Ik kom daor dommiet nog wel op weeromme.

Zaoterdagmiddag kwam in anwezigheid van vrouw en kiender et aende, daor hi'j an toe was, want vri'jdagnaacht en zaoterdagmorgen gong zien gezondheid nog veerder aachteruut. Veurige weke is alles zo gaon, zoas Martinus en Bettie et geern wollen. Wat hebben wi'j dan nog te willen? Veurige weke vri'jdag en zaoterdag moch ik een stokkien van jim familieleven mitmaeken. En wat ik daor erveren hebbe, dat het me tot in et diepste van mien hatte raekt. Gien grote gebaoren, gien grote woorden, gien groot drama, mar een weerdig en liefdevol ofronden van jim relaosie mit Martinus Bakker, as man, as pappe en as opa.

Martinus Bakker gruude op in et Stellingwarver laand, dat hi'j laeter zo vaeke in zien riempies bezongen het, naodat hi'j in Noordwoolde geboren was. Hi'j was zeune van koster Jan Bakker en Aandersien, zoas ze daor nuumd wodden. Hi'j zat op schoele bi'j meester Diekstra, en die bruukte et Stellingwarfs in die daegen al gewoon in et schoelelekaal, as him dat paste. Laeter reisde de jonge Martinus naor Et Vene naor de Kweek-schoele en daor leerde hi'j Bettie van der Heide kennen. In 1953 trouwden ze en doe gongen ze in Lutjegast wonen en werken. Eerder was Martinus al schoelemeester west in Jubbege-Schurege. In Lutjegast wo'n de drie kiender: Anna, Jan en Sjoerd geboren.

Anna en Jan hebben bi'j heur pappe in de klasse zeten. Anna zee wel "Meester" tegen him, mar Jan kon dat woord niet over de lippen kriegen et bleef gewoon "Pappe". Anna en Jan hebben et altied hiel gewoon vunnen dat ze bi'j heur vader in de klasse zatten. Et maekte heur niks uut. Et was een drokke tied in Lutjegast. De schoele en et dörp vreugen beide zien ommedaenken. Aj' as schoelemeester van et dörp eten, moej' ok wat veur et dörp doen, zo was zien opvatting. Hi'j was o.e. siktaoris van Plaetselik Belang en was ok aktief veur de begrafenisverieninge. In die tied waj' op et dörp as schoelemeester nog een autoriteit. Et utgaankspunt van Bakker was ok altied, daj' op et dörp van jow schoele zels ok wonen moeten. Lutjegast was een slim christelik dörp. Et kwam dus goed van pas dat Martinus en Bettie zokke grote veurstaanders weren van eupenbaor onderwies. Toch dwong meester Bakker respekt of in dat dörp, omreden hi'j de aander altied in zien weerde leut. In Lutjegast hadde hi'j et ok drok mit zien schrieveri'je. Hi'j maekte veur et ni'jsblad "Et Westerkwartier" altied een

riempien onder et motto "Het Nieuwtje van de Week", mar hi'j begon daor ok mit et schrieven van kienderboeken. Eerst veur Ten Brink. Veerder was d'r ok nog een grote tuun. Hi'j was altied mar in de weer en de kiender wussen niet beter of zoks heurde zo.

Zien schrieveri'je dee hi'j naachs. "Ik hebbe in Lutjegast woont en warkt, mar weinig slaopen," plachte Bakker te zeggen. Doe ze in 1965 naor Hoogezaand verhuusden, bleef et drok in huize Bakker, want Martinus en Bettie Bakker weren beide warkzem in et onderwies en dat wark daor hadden ze beide heur hatte an verpaand en dat mos dus goed gebeuren!

De kiender gongen staorigan naor de middelbere schoele en daor wodde et roezig van in huus; ok al was pappe aovens meerstal wel in huus. Hi'j schrift intussen ok veur uitgeveri'je Kluitman in Alkmaar. Mit de Harm-Jan en Tienieke-serie is hi'j echt bekend wodden. Mitmeakaander meer as honderdduzend boekies. In die tied wodt de femilie Bakker ok aktief veur de N.N.M.C. mit et uutzetten van routes, mar ok mit et verveerdigen van et maondblad "De Routetoeter". Jim hebben vanmiddag al heurd wat Bakker en de vrouw veur de NNMC betekend hebben. Et wodt een stok van heur leven.

In et laest van de zeuventiger jaoren krigt hi'j last van slim hoge bloeddruk. Al een jaor of wat is hi'j nao een dag an schoele muui. Dan het hi'j de piepe uut. Hi'j gaot de ziekte-wet in en wodt laeter ofkeurd. Hi'j leit d'r niet echt wakker van, want hi'j kan makkelik een deure achter him dichte doen. Hi'j hooft niet van achteromme kieken. Hi'j kikt liever veuruut en wil geern plannen maeken om opni'j te beginnen. Ze willen liever niet in Hoogezaand wonen blieven, mar ze strieken halverwege daele in et prachtige dörpien Westervelde.

En hier zullen ze tegere vuuftien jaor wonen, naor alle tevredenhied. Ze vulen heur thuus bi'j de burenen en in et dörp. Et woord verveling kennen de Bakkers niet. Now is d'r volop tied om naor de kiender en de kleinkiender toe. Es even helpen mit timmeren of es even oppassen op de kleinjongen. Ze bin bried inzetber. En dan netuurlik et uutvanhuzen van de kleinkiender. Die logeerperti'jen bi'j opa en oma in Westervelde bin onvergetelik. Opa die de hieltied grappies maekt en die alle geduld van de wereld het, as bi'jglieks de kiepe-eier uut et hokke haeld wodden meugen. De kleinties nuumden him doe "Opa Tok-Tok". Krek een naeme die bi'j de schriever Jouk past, neffens mi'j.

D'r kan volop kuierd wodden en fietst. Ze genieten van al heur tochies. Waor as ze vroeger tegere op 'e Lende an et schaatsen weren, kommen ze now op 'e fiets langs de Lende. Heur lievelingstocht. Mit de auto naor Kontermaans en dan de fietsen d'r of en dan langs de Lende fietsen. De Lende, waor as hi'j een prachtig gedicht over schreven het. En dat jim vanmiddag heuren kund hebben in de vertolking van Henk Bloemhoff. Ze hebben allegere fietstochies in et heufd, die ze elk jaor opni'j doen. En elke keer weten ze: O, die route moeten we van et jaor nog doen.

En in en om huus is veur Martinus Bakker altied wel een klus-sien te doen. Hi'j zit nooit stille, mar hi'j dot et in zien eigen tempo. Ze maeken vekaansiereizen. Et bin prachtige jaoren.

Martinus Bakker is een bescheiden meenske, die himzels niet geern op 'e veurgrond plaetst. Hi'j vragt niet vule veur himzels. Ok zal hi'j een aander meenske altied in zien weerde laoten en nooit een meenske veroordielen. Niet veur niks hangt d'r een bottien in huus mit "Aander lu bint ok lu". Hi'j is niet alliend een veurstaander van eupenbaor onderwies, mar hi'j het ok altied een trouw lid en PvdA-stemmer west. De laeste jaoren vaalt him dat zwaor. Staorigan mist hi'j et sociale gezicht van de perti'j. Hi'j was daor slim kritisch over, mar een alternatief in een aandere perti'j zicht hi'j ok niet. Ik vuul dat mit him mit en ik daenke een protte PvdA-getrouwen ok.

En dan zet ik now even een aandere pette op en dat is die van de Schrieversronte, want over de Stellingwarver schrieveri'je van Jouk hebben we et nog niet had. Doe Sieger van de Meulepolle ophul mit zien bi'jdregen an et ni'jsblad De Stellingwerf, doe nam hi'j de penne op. Hi'j vun et een gemis as d'r niet langer in et Stellingwarfs in die kraante schreven wodde. We praoten dan over een jongkerel van 22 jaor en over jannewaori 1949. Een maond laeter schrift hi'j nao mitwarking van Fedde Schurer zien eerste Stellingwarver Riempien veur de Heerenveense Koerier, laeter de Friese Koerier. De meensken kieken uut naor zien Stellingwarver riempien. En Jouk wodt een begrip. Meensken knippen de riempies uut en ze beweren ze. Hi'j schreef ok zien bekende Sunderklaos-, Kast-, en Ooldejaorsverhaelen veur De Friese Koerier. Onder de schoelenaemen Jehannes Stellingwerf en Jan Aarm Onge-lok Huusnommer 13 schrift hi'j honderden verhaelties veur "De Stellingwerf". Zien riempies tellen deur tot nommer 320. Hi'j het een hiel eigen, speulse vorm van humor, die altied fris en eigentieds andot. In zien proza sluit hi'j ok vaeke an bi'j aktuele onderwarpen. Naost de schriever Hendrik Jehannes Bergveld is et veural de jonge schriever Martinus Bakker, die veur leven in de brouweri'je zorgt. Hi'j ropt vaeke zien leeders op tot et bewust ommegaon mit eigen tael en kultuur. In 1965 legt hi'j zien Stellingwarfstaelige penne een posien daele. Dat wodt weer anders as 'dat ploegien vuurvreters' van de Schrieversronte, zoas hi'j oons plaogend numde, him achter de vodden zit om weer aktief te wodden. Krapan vuufentwintig jaor is hi'j een trouw en betrokken lid west van de Schrieversronte. Hi'j het in jannewaori dit jaor nog ni'je riempies veur oons jubileumboek inleverd, dat in 1997 verschienen zal. De Schrieversronte gaf vier boeken van him uut en et Stellingwarver Geitebod het hi'j veur oons maekt. Et eerste boek dat de Schrieversronte zels uitgaf was "Een handvol speulgoed" van Jouk; ok al mos hi'j zels oons een renteloze liening verstreken. Laeter mochten we een prachtig kien-derboek van him uitgeven. Deur toedoen van uitgever Martin van Nieuwenhoven van Anpakken wodde "Et kienderboek van Jouk" een parel in oonze kroon van Stellingwarver boeken. Een topoplaoge van 3000 boeken. Zien bundel riempies "Wille op 'e brille" mos nao verschienen nog drie keer herdrukt wodden. En zien bundel mit riempies "Greensgeval" leit oons ok nao an et hatte. Et wark van illestrator Hendrik Jan van Veen uut Roden paste percies bi'j et humoristische wark van Jouk.

Zien schrieveri'je en de uutstraoling van zien wark bin veur

de Stellingwarver taelbeweginge van grote betekenis west. En doe ik him daor vri'jdagmiddag nog es uut naeme van et Schrieversronte-volkien naodrokkelik en uutgebred hattelik daank veur zee, doe zee hi'j: "Dat zal ik opbargen".

En zien konklusie was: Et was goed!
En a'k mit jim hier vandemiddag weeromme kieke op et leven van Martinus Bakker is dat et ienige dat we lichtkaans zeggen moeten: Et was goed!

----- meziek -----

We willen ofscheid nemen mit et gedicht "Veurjaor", schreven deur Martinus Bakker zels

Veurjaor

De eerste mooie veurjaorsdag,
Die straolend butendeure lag.

Et laom, dat deur de lanen sprong,
Et lurkien, dat zien loflied zong,
Een knoppe, die te baasten hong
In de kestanje.

De vlinder, die zien cirkels sleug,
Een protter, die mit plusies vleug,
De elzeboom, die katties dreug
Vol franje.

En dan et locht, dat goolden locht,
Dat mit de zwatte schaden vocht,
Dat in een wilde warrelvlocht
Van boven kwam!

Dat zulver op et waeter klonk
En grif in glas en keuper blonk,
Dat overal ni'j leven schonk,
Op elke dam!

De eerste mooie veurjaorsdag,
die straolend butendeure lag.

De aovend kwam - de zonne ging.
Wat blift is de herinnering.

Et bin neffens de rouwbrief van femilie Bakker krek al die talrieke goeie herinnerings die jim en oons tot steun wezen kunnen bi'j et verwerken van dit verlös.

Uut naeme van Bettie, Anna en Rein, Rosanne, Lykle, uut naeme van Jan en Ria en heur kiender Mart, Anne en Pieter en uut naeme van Sjoerd en Nelleke en de kiender Martin en Jan wil ik jim hiel, hiel hattelik dankzeggen veur jim mitleven tiedens et ziek wezen en nao et wegraeken van Martinus Bakker. De femilie het mi'j vraogd of ik in et biezunder de burenen in Westervelde numen wil, want de naoberschap in Westervelde het tot

hulpe en grote steun west in disse tied.
Daank an iederiene die disse muuilike reize naor Assen mit
oons mitmaekt het.

Vrouw Bakker, jow hebben op alle meugelike menieren altied
tegere mit Martinus veur iederiene en alles klaor staon, jow
hebben jow man tiedens zien ziek wezen en zien veurbereidings
veur et naoderende aende de hieltied bi'j staon en op een
maniere die diepe indrok op mi'j maekt het. Jow komt de meer-
ste daank toe, die we hier vandaege te vergeven hebben. We kun
d'r alliend mar stille van wodden.

Vrouw Bakker, jow moe'n veerder. Veerder mit een protte goeie
herinnerings, mar ik hope ok van ganser harte, dat een protte
meensken jow in de toekomst opzuken en jow tot steun en troost
wezen zullen.

Dank 'e wel.